

جاستین تروود یکبار دیگر پیروز انتخابات کانادا شد

نتایج رسمی انتخابات نشان داد که نخست‌وزیر کانادا در رأس قدرت باقی خواهد ماند، اما این بار با یک دولت اقلیت که نیازمند حمایت یک حزب چپ‌گرای کوچک‌تر است. به گزارش ایسنا، به نقل از خبرگزاری رویترز، نتایج انتخابات کانادا نشان داد: حزب لیبرال جاستین تروود ۱۵۶ کرسی از ۳۳۸ کرسی پارلمان را از آن خود کردند، اگرچه آنها موفق به کسب اکثریت کرسی‌های پارلمان شده‌اند، اما نتوانستند ۱۷۰ کرسی لازم برای تشکیل دولت اکثریت را به دست آورند.

با این حال تروود برای دومین بار هدایت دولت کانادا را بر عهده خواهد داشت. به دنبال اعلام این نتایج دونالد ترامپ رئیس‌جمهور آمریکا امروز سه‌شنبه این پیروزی را به جاستین تروود تبریک گفت. وی در توییت نوشت: تبریک به جاستین تروود به خاطر پیروزی بزرگی که با مبارزه‌های سخت آن را به دست آورد. کانادا از این پیروزی سود کرد. من به دنبال همکاری با شما برای بهبود کشورهایمان هستم. تروود که در سال ۲۰۱۵ میلادی به عنوان یک چهره کارزیمتیک زمام امور کانادا را به دست گرفت اخیراً به خاطر عکس‌های قدیمی‌اش که در آن چهره خود را سیاه کرده بود و همچنین نحوه رسیدگی‌اش به پرونده فساد یک شرکت شاهد کاهش محبوبیت‌اش بود.

گفت‌وگو

دکتر سید حسین موسویان در سالروز تأسیس جبهه ملی ایران در گفت‌وگو با ستاره صبح تشریح کرد فراز و فرود جبهه ملی، هفتاد سال پس از تأسیس

● جزئیات اعتراض مصدق به آزاد نبودن انتخابات مجلس شانزدهم ● تحصن مصدق و ۱۸ نفر از همراهانش در کاخ مرم به دلیل آزاد نبودن انتخابات

● دستاوردهای فراکسیون ۸ نفره ملیون در مجلس شانزدهم ● ملی کردن صنعت نفت و تشکیل دولت ملی

سید علی کرمانی	
خبرنگار سیاسی	

■ یکم آبان ماه سال ۱۳۲۸ سالروز تأسیس «جبهه ملی ایران» است. در ارتباط با زمینه‌ها و شرایطی که سبب شد دکتر محمد مصدق و همراهانش تصمیم به تأسیس جبهه ملی ایران بگیرند، برای ما توضیح دهید.

پس از حوادث شهریور سال ۱۳۲۰ و سقوط حکومت ۲۰ ساله رضاشاه، فضای سیاسی ایران کمی باز شد و آزادی‌خواهان توانستند وارد صحنه شوند. در این بین، یکی از کسانی که از تیغ دیکتاتوری ۲۰ ساله رضاشاه جان سالم به‌در برده بود، محمد مصدق بود. دکتر مصدق پس از سقوط رضاشاه در انتخابات دوره چهاردهم مجلس شورای ملی شرکت کرد و به عنوان نماینده اول مردم تهران وارد مجلس شد. وی به دلیل سخنرانی‌ها و مواضع خلیلی‌زاده به عنوان شخصیت و رهبری ملی شناخته شد. در انتخابات دوره بعد (مجلس پانزدهم) از ورود او به مجلس جلوگیری کردند، اما اقلیتی ملی در مجلس همچنان تحت رهبری مصدق فعالیت می‌کردند. انتخابات مجلس شانزدهم همچون دور پانزدهم فرمایشی بر گزار شد، اما این بار مصدق «جبهه ملی ایران» را برای تحقق آزادی انتخابات تأسیس کرد. ماجرا از این قرار بود که روز ۱۷ مهر

به نمایندگی از جمعیت در کاخ تحصن کردند. به این ترتیب دکتر مصدق به همراه ۱۹ تن دیگر وارد کاخ مرم شدند و در آنجا تحصن کردند. دکتر کریم سنجایی، شمس‌الدین امیراعلی، دکتر حسین فاطمی و... از جمله کسانی بودند که مصدق را در این تحصن همراهی کردند. این تحصن چهار شبانه‌روز طول کشید و چون نتیجه‌ای نگرفتند، مصدق با نوشتن بیانیه‌ای از تحصن خارج شد. افرادی که در آن تحصن شرکت داشتند، چندی بعد در منزل دکتر مصدق گرد یکدیگر آمدند و تصمیم گرفتند در جبهه‌های واحد به مبارزه برای آزادی انتخابات ادامه دهند. دکتر فاطمی در آن جمع پیشنه‌ها کرد که نام این جمعیت «جبهه ملی ایران» گذاشته شود.

به این ترتیب در آبان ماه ۱۳۲۸ جبهه ملی تأسیس شد. روزنامه‌های «باختر امروز»، «شاهد»، «جبهه آزادی» و چند روزنامه دیگر مواضع جبهه ملی را به گوش مردم می‌رساندند. فعالیت جبهه ملی و ادامه اعتراضات سبب شد تاهیت حاکم‌مجموره به‌اطال و برگزاری مجدد انتخابات تهران شود. در انتخابات مجدد دکتر مصدق و هفت تن از یارانش به مجلس شانزدهم راه پیدا کردند. فراکسیون جبهه ملی در مجلس شانزدهم موفق شد قانون ملی شدن صنعت نفت ایران را به تصویب برساند. سپس دکتر مصدق مسئولیت نخست‌وزیری را قبول کرد تا این قانون را به اجرا در آورد. به این ترتیب دولت ملی مصدق در ۱۷ دی‌ماه ۱۳۳۰ تشکیل شد و توانست در ۲۷ خرداد و کمتر از دو ماه از شرکت نفت ایران و انگلیس خلعید به عمل آورد.

۱۳۲۸ یک تراکت کوچک با مضای دکتر مصدق در دانشگاه تهران، بازار و برخی وزارتخانه‌ها منتشر شد. مصدق در آن تراکت نوشته بود «روز جمعه ۲۲

مهر دو ساعت مانده به ظهر از منزل خارج می‌شوم و به طرف سردر سنگی اعلی حضرت برای اعتراض به آزاد نبودن انتخابات حرکت می‌کنم. ای مردم شما من را آنجا تنها و بی کسی نگذارید». این بیانیه منتشر و ظرف دو سه روز همه‌جا منعکس شد. روز جمعه ساعت ۱۰ صبح زمانی که مصدق از منزلش در خیابان کاخ پلاک ۳۱۰ خارج شد تا به طرف کاخ مرم حرکت کند، جمعیت بزرگی پشت سر او در حرکت بودند. در مورد جمعیت حاضر در آن روز اعداد مختلفی ذکر شده و تعداد جمعیت تا ۲۲ هزار نفر نیز گفته شده است. فیلم‌هایی که به تازگی از آن راهپیمایی منتشر شده جمعیت زیادی را نشان می‌دهد. مصدق زمانی که به مقابل کاخ مرم رسید، سر هتک شفق را روپوری خود دید که از او پرسید بفرمایید این جمعیت برای چه آمده‌اند؟ مصدق گفت این مردم در اعتراض به آزاد نبودن انتخابات آمده‌اند و می‌خواهند اعتراض خود را به نظر اعلی حضرت برسانند. آن روز هوای کمی سرد بود و سر هتک شفق به مصدق پیشنهاد داد وارد ساختمان شود، اما وی گفت این جمعیت در حمایت از من آمده‌اند و روا نیست من وارد جای گرم شوم و این مردم در سرما بمانند. سپس عبدالحمین هژیر، وزیر دربار جلوی جمعیت آمد و مصدق با مشت بر سینه او کوبید و گفت: «عبدالحمین خان این انتخابات آزاد است؟ تو وجدان داری؟ آیا این انتخابات آزاد است؟» هژیر به داخل کاخ رفت و با شاه گفتگو کرد. سپس به مصدق گفت این جمعیت این‌گونه نمی‌توانند وارد کاخ شوند، از میان آن‌ها عده‌ای را انتخاب کنید تا

● شرط جبهه ملی برای شاه این بود که طبق قانون اساسی شاه سلطنت کند، نه حکومت

● جبهه ملی توانست شاه را وادار به ابطال و برگزاری مجدد انتخابات تهران کند که در انتخابات مجدد مصدق و هفت تن از یارانش به مجلس شانزدهم راه پیدا کردند

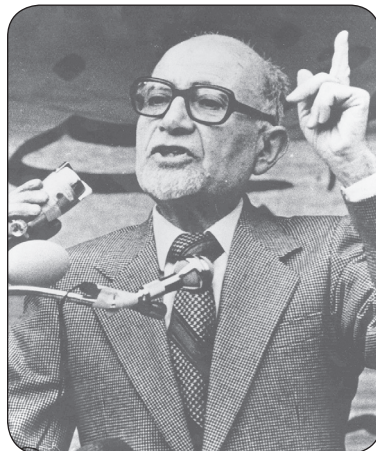
● فراکسیون جبهه ملی در مجلس شانزدهم موفق شد قانون ملی شدن صنعت نفت را به تصویب برساند

● مصدق در اطلاعیه‌ای خطاب به مردم تهران (۱۷ مهر ۱۳۲۸) نوشت: روز جمعه ۲۲ مهر دو ساعت مانده به ظهر از منزل خارج می‌شوم و به طرف سردر سنگی اعلی حضرت برای اعتراض به آزاد نبودن انتخابات حرکت خواهم کرد، ای مردم شما من را آنجا تنها و بی کسی نگذارید

● مصدق «جبهه ملی ایران» را برای تحقق آزادی انتخابات تأسیس کرد

● «صلاحات ارضی»، «آزادی انتخابات»، «حق رأی زنان»، «مبارزه با بی‌سوادی» و... در کنگره سال ۱۳۴۱ جبهه ملی تدوین و تصویب شدند

● مصدق پس از خروج رضاشاه از کشور در انتخابات دوره چهاردهم مجلس شورای ملی شرکت کرد و به عنوان نماینده اول مردم تهران وارد انتخابات شد

● سر هتک شفق مقابل درب کاخ مرم از مصدق پرسید: این جمعیت برای چه آمده‌اند؟ مصدق گفت این مردم در اعتراض به آزاد نبودن انتخابات آمده‌اند و می‌خواهند اعتراض خود را به نظر اعلی حضرت برسانند

● مصدق در ماجرای تحصن در کاخ مرم روزمانی که عبدالحمین هژیر، وزیر دربار جلوی جمعیت را گرفت با مشت بر سینه هژیر کوبید و گفت: عبدالحمین خان این انتخابات آزاد است؟ تو وجدان داری؟ آیا این انتخابات آزاد است؟

● کریم سنجایی، شمس‌الدین امیراعلی، حسین فاطمی و ۱۶ تن دیگر مصدق را در تحصن کاخ مرم همراهی کردند

● شاپور بختیار، آخرین نخست‌وزیر شاه، مهدی بازرگان، اولین نخست‌وزیر انقلاب و ابوالحسن بنی‌صدر، اولین رئیس‌جمهور پس از انقلاب در کنگره سال ۱۳۴۱ جبهه ملی حضور داشتند

● دانشگاه تهران، بازار تبریز، تهران و مشهد تحت تأثیر جبهه ملی قرار داشتند

و کمیته‌های استانی ایجاد کند که حاصل آن گرد آمدن حدود ۲۰ هزار نیروی تشکیلاتی بود. این نیروی تشکیلاتی در سال ۱۳۴۱ نمایندگان خود را در شهرهای ایران انتخاب کردند و کنگره جبهه ملی را در تاریخ ۵ دی ۱۳۴۱ در تهرانپارس و در منزل «حاج حسن قاسمی» بر گزار کردند. در آن کنگره ۱۶۰ نفر به نمایندگی از ۲۰ هزار نیروی

با جبهه ملی نداشت. کسانی که جریان ملی را به دلیل عدم حمایت از امینی نکوهش می‌کنند، عقیده دارند که جبهه ملی می‌بایست «مکابول‌بستی» و «فرصت‌طلبانه» رفتار می‌کرد. پس از دولت امینی، دولت «اسدالله علم» تلاش کرد از طرف شاه با جبهه ملی ارتباط برقرار کند. شرط جبهه ملی برای شاه این بود که طبق قانون اساسی شاه سلطنت کند، نه حکومت و طبق قانون اساسی در قوه اجرایی کشور دخالت نداشته باشد. آزادی انتخابات و مطبوعات از دیگر شرایط جبهه ملی بود که مورد قبول دولت علم واقع شد.

● دلیل نزدیکی جبهه ملی به جریان مذهبی در آستانه انقلاب چه بود؟

۲۲ خرداد ۱۳۵۶، جبهه ملی با نامه سه‌امضایی شاپور بختیار، کریم سنجایی و داریوش فروهر به شاه، حرکت لوکوموتیو انقلاب را آغاز کرد. با این همه، به دلیل توقیفی که بیش از یک دهه جبهه ملی به آن دچار شده بود، جبهه ملی نتوانست پشتوانه لازم را فراهم آورد. در مقابل نیروهای اسلام‌گرا که از سال ۱۳۳۲ فعالیت‌های خود را توسعه داده بودند و به دلیل رویکرد ضد کمونیستی‌شان چندان مورد قهر و بر خورد رژیم قرار نداشتند، توانستند نبض انقلاب را به دست بگیرند. مذهبیون با ایجاد شبکه‌ای از روحانیون در مساجد اهداف خود را پیگیری می‌کردند. تعامل جبهه ملی با آیت‌الله خمینی نیز بر اساس مصالحه‌هایی بود که ایشان به ویژه در پاریس داشت و در بیانیه‌هایش از «دموکراسی» و «جمهوریت» صحبت می‌کرد.

ایشان بیان می‌کردند که روحانیت وارد قدرت نخواهد شد و حتی کمونیست‌ها هم در بیان نظرات خود آزاد خواهند بود. در آن برهه نه تنها جبهه ملی، بلکه تمامی گروه‌ها و جریان‌های سیاسی زیر چتر این سخنان جمع شدند.

● پس از پیروزی انقلاب جبهه ملی بار دیگر بنا به دلایلی متوقف شد. به نظر شما امروز جبهه ملی چه دیدگاه و راهکارهایی برای برون رفت کشور از مشکلات کنونی دارد؟

مشکلات امروز کشور نتیجه سیاست‌هایی است که اتخاذ شده‌اند. متأسفانه «آزادی» و «عدالت» که از آرمان‌های محوری و اساسی انقلاب ۱۳۵۷ بود، کمرنگ شده‌اند. «نه شرقی، نه غربی» شعار انقلاب بود، اما برنامه مناسبی برای آن در نظر گرفته نشد و به جای آنکه تخصص با شرق و غرب از میان برود، دشمنی با غرب موجب شد تا ایران به سمت شرق گردش پیدا کند. این در حالی است که مصدق سیاست موازنه منفی را شکل داد و «جنبش عدم تعهد» بعداً به تاسی از همین سیاست شکل گرفت. افتتاحیه این جنبش در بانک کوک تایلند با حضور رهبرانی از جمله «یوسپ بروز تیتو»، رئیس‌جمهور یوگسلاوی، «جوهر لعل نهر» نخست‌وزیر هند، «احمد سو کارنو» رئیس‌جمهور اندونزی و «جمال عبدالناصر» رئیس‌جمهور مصر با یاد دکتر مصدق که در آن زمان در حصر قرار داشت، برگزار شد. جبهه ملی از همان زمان تأسیس تا به امروز بر این عقیده بوده است که نزدیکی به یک قدرت جهانی و مقابله با قدرت دیگر منافع و مصالح ملی را تأمین نمی‌کند. این تشکل معتقد است توسعه، استقلال و آزادی تنها بر پایه حکومت قانون امکان‌پذیر خواهد بود.

تدوین و تصویب شدند. این تصمیمات توسط رژیم الگوبرداری و به عنوان «انقلاب سفید» شاه مطرح شد که در واقع دستاوردهای جبهه ملی و تحت رهبری دکتر مصدق بود. همچنین ۵ نفر به عنوان اعضای شورای مرکزی انتخاب شدند. به دنبال انتخاب اعضای شورای مرکزی، ناراضی‌هایی پدید آمد که در نهایت موجب شد تا نامه‌هایی برای مصدق که در آن برهه در احمدآباد در حصر بود، نوشته و ارسال شود. ناراضیان از طریق نوه ایشان که تنها راه ارتباطی با مصدق بود، نامه‌ها را فرستادند. مصدق انتقادات و اعتراضات را به دکتر «مهدی آذر» رئیس شورای مرکزی جبهه ملی منعکس کرد و شکایات را به اطلاع شورای برساند. پاسخ شورای مرکزی جبهه ملی به مصدق این بود که جبهه ملی به شکلی که در سال ۱۳۲۸ تأسیس و آغاز به کار کرد، قابل تصور نیست و امروز ۲۰ هزار نیروی تشکیلاتی عضو جبهه ملی هستند که شورای مرکزی از طریق نمایندگان آن‌ها برگزیده شده‌اند. این در حالی بود که دکتر مصدق علاقه‌مند بود تا اعضای شورای مرکزی از طریق نمایندگان احزاب و جمعیت‌ها انتخاب شوند. البته مصدق به حرکت‌های سیاسی جبهه ملی انتقاد نداشت و کسانی که جبهه ملی را اداره می‌کردند از یاران نزدیک وی بودند. سرانجام شورای مرکزی نامه‌ای برای مصدق نوشت و گفت اگر شورایی که توسط کنگره انتخاب شده، نظر شما را تأمین نمی‌کند، همه کنار می‌رویم و منتظر می‌مانیم تا شما دستور دهید اعضای کمیته مرکزی چگونه انتخاب شوند. به این صورت بود که با این نامه فعالیت جبهه ملی ایران متوقف شد.

● اشاره کردید به اینکه بزرگ‌ترین دستاورد جبهه ملی در سال ۱۳۴۱ توسعه تشکیلاتی بود. دانشجویان چه نقشی در آن برهه داشتند؟

جبهه ملی رژیم کودتایی شاه را با تشکیلات مفلح خود در تنگنای کامل قرار داده بود و اعتراضات متعددی را در این راستا سازماندهی و مدیریت می‌کرد. من آن زمان دانشجوی دانشگاه تهران بودم و به عنوان کمیته دانشجویان جبهه ملی دانشگاه تهران هر زمان که اراده می‌کردیم دانشگاه را به تعطیلی، انحصار و اعتراض می‌کشاندیم. تقریباً تمام دانشگاه‌ها، بازار تبریز، تهران و مشهد در اختیار جبهه ملی قرار داشت. تعطیلی و توقف فعالیت‌های جبهه ملی به زیان ملت ایران تمام شد؛ چراکه یک نیروی یوزیسون منسجم و پر قدر از صحنه سیاسی ایران حذف شد. در آستانه انقلاب جبهه ملی ۱۲ الی ۱۳ سال تعطیلی را پشت سر گذاشته بود؛ بنابراین نمی‌توانست بدون داشتن تشکیلات جریان انقلاب را مدیریت کند. از این رو بود که نیروهای اسلام‌گرا و مذهبی که از سال ۴۲ وارد صحنه شده بودند، دست بالا را بگیرند و هویت انقلاب را از جهت ملی به مذهبی تغییر دهند.

● برخی بر این عقیده‌اند که اگر جبهه ملی در سال ۱۳۴۰ از دولت علی امینی حمایت می‌کرد، می‌توانست به رشد و توسعه خود ادامه دهد. نظر شما در این باره چیست؟

تکته‌ای که در ارتباط با دولت دکتر علی امینی باید بدان توجه داشت، این است که این دولت با فشار آمریکایی‌ها تحمیل شده بود و امینی مهرای آمریکایی به حساب می‌آمد. او کسی بود که پس از کودتا با کنسر سیوم قرارداد مجدد واگذاری نفت را به امضای رساند و اصل ملی شدن صنعت نفت را زیر پا گذاشت. جبهه ملی بنا بر اصل «استقلال» نمی‌توانست از دولتی وابسته حمایت کند. امینی کمی با شاه اختلاف نظر و رقابت داشت، اما جزء حاکمیت و هزار فامیل به شمار می‌رفت و سنخیتی